

Pauluse Kiri

Mai 2017
nr. 67

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tartu Pauluse koguduse kuukiri.

Juubelikongress Pauluse kirikus

26. ja 27. mail tähistatakse Tartus saja aasta möödumist esimesest Eesti kirikukongressist, millega pandi alus vabale rahvakirikule. Ühtlasi märgib juubelikongress ka reformatsiooni 500. aastapäeva.

Sündmused Tartus algavad juba Kristuse taevaminemispüha õhtul. 25. mail kell 19 süüdatakse küünlad vaimulike haudadel. Nimeliselt on teada 2745 luterlikku vaimulikku, kes Eesti pinnal oma tööd on teinud.

Samal õhtul annab Pauluse kirikus kontserdi Põhjamaade sümfooniaorkester. Esimesed sada kongressile saabujat saavad kontserdile tasuta.

Kolm konverentsi korraga

Reede, 26. mai algab Toomemäel kell 9 pärja asetamisega Villem Reimani ausamba juurde. Kell 10 on Pauluse kirikus jumalateenistus armulauaga ning kell 11 kongressi avamine. Seejärel peab Euroopa Kirikute Konverentsi peasekretär isa Heikki Huttunen ettekande „Vabaduseks on Kristus meid vabastanud – kirikud ja Euroopa“.

Pärastlõunal on kolm konverentsi: vaimulikud kogunevad Jaani kirikus, kirikumuusikud Maarja kirikus ja juhatuste esimehed Pauluse kirikus. Päev lõpeb piduliku õhtusöögi ja Tartu linnapea Urmas Klaasi vastuvõtuga Dorpati konverentsikeskuses.

Kõigile avatud

Kongressi teine päev on avatud kõigile huvilistele. Sellegipoolest on vajalik eelnev registreerumine, mis hõlbustab korraldajate tööd ja tagab sissepääsu

Protsessioon liikumas jumalateenistusele Tartu Pauluse kirikusse. Esireas vasakult: praost Harald Pöld, piiskop Jakob Kukk ja professor Hugo Bernhard Rahamägi. Pilt on tehtud 17. juunil 1924. a., kui Tartus tähistati Liivimaa reformatsiooni 400. aastapäeva. Foto: koguduse arhiiv

kirikusse ning soovi korral ka lõunasöögile. Kõigil huvilistel on võimalik registreeruda internetileheküljel <http://www.eelk.ee/juubelikongress/>

Laupäeval, 27. mail koonduvad kõik kongressi sündmused Tartu Pauluse kirikusse. Päev algab kell 10 piduliku jumalateenistusega. Kell 12 peab EELK peapiiskop Urmas Viilma ettekande „EELK – rahvakiriku ajalugu ja tänapäev“. Sellele järgneb kell 12:30 Eesti Teaduste Akadeemia president professor Tarmo Soomere ettekanne „Teadus usupõhjatud ühiskonnas“ ja kell 13 Tartu Ülikooli humanitaarteaduste ja kunstide valdkonna dekaan professor Margit Sutropi ettekanne.

Kell 14 pakutakse osavõtjatele kiriku aias lõunasööki ning kell 14:30 on võimalus kohtuda hingehoiu alal töötavate väliskülastajate ning osaleda raamatuesitlustel. Kell 15 on kavas kongressi deklaratsiooni arutelu ja vastuvõtmine ning kell 15:45 reformatsiooni 500. aastapäevale pühendatud postmargi esitlus.

Kell 16:30 allkirjastatakse Eesti ja Soome luterlike kirikute vaheline koostööleping. Järgnevad tervitused ning kell 18 kontsert-tänupalvus ja autasude andmine. Teiste seas saab EELK aukirja Tartu Pauluse koguduse liige Nelli Vassila.

Esimene Eesti kirikukongress peeti Tartus vana kalendri järgi 31. mail ja 1. juunil 1917. Mõni kuu varem oli Vene keiser loobunud troonist ja Ajutine Valitsus asus ette valmistama uut kirikuseadust. Need sündmused ajendasid rahvuslikult meelestatud vaimulikke kehtestama Eestis demokraatlikku kirikukorraldust.

Eesti vaba rahvakirik 100

Juubelikongress

26.-27. mai Tartus

Kristjan Luhamets:

19. märtsil seati Kristjan Luhamets Tartu Pauluse koguduse õpetajaks.

Oled kasvanud poisina kahe õe kõrval. Millised olid Su suhted õdedega lapsepõlves ja millised on need nüüd?

Kasvasime koos, sest meie vanusevahed olid suhteliselt väikesed. Kui kõrvuti seisime, siis naabritädi ütles, et oleme nagu orelihviled reas. Praegu on meil igaühel oma kodu, minul ja Katrinil Tartus ning Eva-Liisal Tallinnas – seetõttu kogu aeg ninapidi koos ei ole, aga suhted on endiselt head ja probleeme pole kunagi olnud.

Kolisite perega Tartusse 1997. aastal. Millised olid Su esimesed muljed Tartust ja tartlastest?

Eestis olen ma elanud kolmes erinevas maakonnas neljas erinevas omavalitsuses ja Tartu linnas on mul praegu neljas elukoht. Lisaks olen paari aasta jooksul elanud kahes kohas Saksamaal. Seega olen ma kolinud suhteliselt palju. Emotsionaalselt oli minu jaoks kõige raskem esimene kolimine. Ma olin siis 9-aastane, kui kolisime Kuressaarest Põltsamaale. Võibolla on ka minu iseloom selline, mis on ettevaatlik suurte ja äkiliste muutuste suhtes, aga teinekord on hoopis pisasjad need, mis ei lase uue olukorraga leppida.

Kui Tartusse tulime, olin 16 aastat vana. Algusest peale vaimustusin Hugo Treffneri Gümnaasiumist, sage külaline sai minust Eesti Ajalooseltsi lugemissaalis ja evangeelsed üliõpilased võtsid mind kohe omaks. See kõik muutis Tartusse tulemise minu jaoks kergeks. Peale selle leidsin ma nii Tartus kui tartlastes väikeseid sarnasusi „kadunud lapsepõlvema“ Kuressaarega.

Kuidas leidsid endale Tartu Pauluse koguduses ülesanded ja sõbrad?

1997. aasta jaanuari esimesel nädalal kolisime Põltsamaalt Tartusse ning jaanuari lõpus osalesin esimest korda noorteõhtul Pauluse kirikus. Kohe hakkasin ma kohe ka noortekooris, mida toona juhatas Hiie Kroon. Sügisel korraldasin juba Pauluse noortepäevi. Koguduse noored ja noortetöö olid siin mu esimesed sõbrad ja esimesed ülesanded.

Helene, Kristjan, Timo, Mihkel, Eleri ja Jakob Luhamets pesamuna ristimispäeval 12. märtsil 2017 Pauluse kirikus. Foto: C-luck Productions

Kuidas te Eleriga kokku saite?

Eleriga kohtusime esimest korda Pauluse kirikus noorteõhtul. Mina õppisin Kielis, kui Eleri Tartus leeris käis 2003. aasta kevadel. Varasem side tal kirikuga praktiliselt puudus. Kui ma Kielist tagasi tulin, oli Eleri siin juba olemas. Seejärel läksin ma veel aastaks Leipzigi ning kui sealt tagasi tulin, kohtusime taas. Seejärel lõpetasin ma ülikooli ja vaatasin pastoraalseminari praktika jaoks parajat kohta. Muidugi oli Eleri selleks põhjuseks, miks ma enam Tartust väga kaugemale ei tahtnud minna. Nii läkski, et paari aasta pärast abiellusime.

Millal teadsid, et just tema on see, kellega tahad abielluda?

Otsus sai küpseks aastal 2006.

Teil on nüüd neli last. Millised teie lapsed on?

Lapsed on väga armsad. Oleme Jumalale lõpmata tänulikud. Jakob hakkas laulma enne veel kui rääkima.

Nüüd on ta 7-aastane, õpib muusikakoolis kitarri, loeb hoolega raamatuid, eriti piiblrämatut ja läheb sügisel esimesse klassi. Mulle meeldib tema korraarmastus ja järjekindlus.

Helene on 4-aastane, aga saab jaanipäeval viieseks. Ka tema harjutab lugemist, aga enamasti joonistab või meisterdab. Talle meeldivad sädelevad asjad. Jakob ja Helene on teineteisele suurepäraseks mängukaaslasteks. Vanusevahegi kipub meelet minema, sest Helene ei jää sammugi maha. Kui Jakob läheb kitarri harjutama, otsib Helene üles oma vihiku ja harjutab plokkflööti.

Aeg-ajalt võtavad suuremad lapsed mängu ka Mihkli. Pooleteiseaastane Mihkel on väike vägimees: tassib suured toolid teise kohta, ronib igale poole ja mõirgab väga valjusti. Ka tema jäljendab jõudumööda vanemat venda ja õde. Minule on silma jäänud tema esinemisjulgus. Mihkel ronib mõne kasti otsa või seisab niisama sirge seljaga keset tuba, laulab mõned

Lõikust on palju!

pikad noodid o-tähe peal ja plaksutab siis iseendale, endal nägu naeru täis.

Kui kolm vanemat last korraga müra- karudeks muutuvad, vaatab väike Timo üksi igatsevalt pealt. Ma usun, et temagi tahaks juba ringi joosta, aga ta on alles 2-kuune ja peab veel ootama. Ka temast on meil kõigil palju rõõmu. Eriti Mihkel väljendab iga kord oma vaimustust, kui titat näeb ja paitada saab.

Kuidas jõudsid otsuseni saada kirikuõpetajaks?

Niisugune otsus kujunes pika aja jooksul. Lapsepõlves oli asi lihtne – siis tahtsin kõike: saada kirikuõpetajaks, kirjanikuks, kunstnikuks, heliloojaks... Minu arvates oli Harri Haamer just niisugune mitmekülgne mees. Olin temaga mitmel puhul kohtunud.

Minu isa on kirikuõpetaja. Et ka mina kunagi isa jälgedes lähen, seda on alati rohkem või vähem arvatud. Arvajad on selle muidugi ise välja mõelnud. Mind pani niisugune olukord väga tõsise küsimuse ette: kas vaimuliku tee on tõesti minu kutsumus või lihtsalt kujutlusvõime piiratus. Pikka aega ma pigem hoidusin mõtlemast kirikuõpetaja ameti peale. Samas oli minu kindel veendumus, et tahan oma elu ja tööga olla kasulik Jumala riigile. Teadsin, et see on võimalik mistahes erialal. Kõige rohkem huvitas mind ajalugu, haaratud olin ajakirjandusest, ka eesti filoloogia oli kaalumisel. Sõber, kes ise ajakirjandust õppis, arvas, et mina võiksin õppida midagi muud. Nii ma siis esitasingi avaldused esimese valikuna ajaloo ja teise valikuna usuteaduse erialale astumiseks. Kuna ajaloo riigieksamil sain ma oodatust vähem, inglise keele eksamil aga rohkem punkte ning kõige enam kirjandi eest, oli usuteaduskonna üks mulle avatud, kuid ajaloo eriala pingereas võis minu nime leida alles kes teab mitmendalt leheküljelt.

Sellega oli eriala valik selge, aga mitte veel elukutse. Ikka veel ootasin kindlamat selgust ja otsustavaks sai praktiline vajadus, mida näen ka praegu – Eestis on suur puudus vaimulikest. Näiteks tänavu 22. aprillil

käisin koos meie leerilaste ja teiste huvilistega kirikute ekskursioonil ning viiest kirikust kolmes otsitakse pikisilmi kedagi, kes tuleks kogudust teenima. On tunne nagu kehtiksid siin prohvet Aamose sõnad: „Vaata, päevad tulevad,” ütleb Issand Jumal, „mil ma saadan maale nälja: nälja mitte leiva ja janu mitte vee järele, vaid Issanda sõnade kuulmise järele.”

Kuidas hindad õpingute aega Tartu Ülikoolis?

See oli väga kiire ja tegus aeg. Lisaks õppimisele osalesin paljudes muudes tegevustes ja noorte kristlaste lugematutes ettevõtmistes. Ka raamatu Tartu Pauluse koguduse ajaloost kirjutasin just sel ajal. Tagantjärele võin kinnitada, et koguduse vaimulik tugi muudab õpingud usuteaduskonnas palju-palju väärtuslikumaks. Niisamuti oli see ka Saksamaal. Näiteks Kielis oli mulle väga oluline osalemine Jakobi-West koguduse elus. Leipzigi õpingute ajast tuleb esile tõsta praktikat Eibenstock-Carlsfeldi koguduses Tšehhi piiri ääres. Kirikuõpetaja võttis mind seal kuuks ajaks lausa oma perre elama. See andis hea võimaluse kogudust väga lähedal tundma õppida.

Kuidas mõjutas Sind teenimisaeg Kambja koguduses?

Kambjas võeti mind erakordselt soojalt vastu. Tundsin ennast kiiresti oma inimesena. Töötasin nii koolis kui kirikus ja vallamajas olin volikogu aseesimees. Mulle meeldis Kambja kihelkonna sügavalt kristlik ajalugu. See õpetas mulle mõndagi eesti rahva kujunemise kohta. Olen rõõmus, et sõjas hävinud kiriku pikaleveninud taastamine sai lõpule viidud. Isiklikud suhted kambjalastega kestavad muidugi edasi. Sellest on rõõmu.

Kuidas sündis otsus tulla Tartu Pauluse kogudusse abiõpetajaks?

Osalise koormusega olen ma isale kogu aeg abiks olnud, ametlikult alates 2009. aastast Kambja teenimise kõrvalt. Kuigi isa kutsus korduvalt, ei kippunud ma päriselt Tartusse tulema. Mulle meeldis Kambjas, mul ei olnud põhjust ära tulla. Kaaluks hakkas kõigutama esimese lapse sünd. Eleri õppis arstiteaduskonnas ja

sõitis iga päev bussiga Tartusse ning tagasi. Väikese lapse kõrvalt poleks see enam võimalik olnud. Kuna Taevaisa kinkis mulle suurepärase abilise Andrus Mõttuse näol, kes oli just alustanud usuteaduse õpinguid, oli võimalik hakata tööjärge tasapisi üle andma. Kõik see kujunes sammhaaval.

19. märtsil sai Sinust Tartu Pauluse koguduse õpetaja. Mis on sellega seoses muutunud?

Muutunud on see, et nüüd on koguduse teenimise vastutus minu peal. Enne aitasin mina isa, nüüd aitab isa mind. Kõrvaltvaatajale võib uus olukord endisega võrreldes üsna sarnane paista.

Kuidas on Jumal Sinu elu kõige enam mõjutanud?

Ristipuul on ta minu patu pärast kannatanud ja mulle kadumatu elu kinkinud. Juba täna tähendab see mulle mõtestatud elu. Ma ei tea, kes ma oleksin siis, kui oleksin elanud ilma Jumalata, ei taha teada. Temalt olen ma saanud kõik, mis mul on. Ei kujutagi teisiti ette. Kui ma võrdlen erinevaid elamise viise, mida oma tuttavategi seas olen näinud, siis elu kristlasena on kindlasti kõige mõistuspärasem ja loomulikum elu.

Mõistuspärasuse all ma mõtlen seda, et elu kristlasena ei ole mingi isevärki elu, vaid kõige loomulikum ja tavalisem. Veidra erandina näen ma küll katset elada ilma Jumalata, üritada omada üllaid ideaale ja väärtusi ilma Jumalata. Kes elu mõttekuse üle järele mõtleb, jõuab väga ruttu Jumalani. Aga kui inimene ei taha või kardab jõuda Jumalani, siis ta ei tohi ju paljudele asjadele üldse mõtelda, seetõttu ta blokeerib enda jaoks kõige olulisemad teemad. Aga kui me ei kasuta meile antud mõtlemisvõimet, ei ole see kuigi arukas viis elada. Elamine ilma Jumalata meenutab mulle pudru keetmist ilma vett kasutamata. Mõte võib olla ilus, aga põhja kõrbeb.

Millises olukorras oled sa tundnud, et see sai olla ainult Jumala töö?

Mitmed õnnetused on minust mööda läinud. Paljud olukorrad on imeliselt lahenenud. Mõnigi kord on Jumal

hoidnud mind minu enda soovide täitumise eest. Samas on ta õnnistanud mind rohkem kui oleksin osanud paluda. Jumala teod on nii suured, et neid tuleb eemalt vaadata, et näha. Sellepärast on mul lihtsam rääkida, kuidas Jumal on teiste inimeste elus tööd teinud. Võibolla kui päevi antakse ja perspektiiv pikeneb, on mul ka enda elust kergem kokkuvõtteid teha

ja Jumala tegusid kirjeldada. Õieti tunnen, et just nüüd ma olen selles olukorras, kus tuleb öelda, et see saab olla ainult Jumala töö. Ainult et sündmuste keskel viibides ei ole mul veel kõigest tervikpilti ega tagasisaadet. Seda pean veel ootama.

Milline on Sinu lemmik kirjakoht?

Mul ei ole kombeks Piiblis kirjakohti

alla joonida. Iga kirjakoht, mida lähemalt uurin, see kõnetab.

Viimasel ajal on mul sageli mõtetes Jeesuse sõnad (Lk 10,2): „Lõikust on palju, töötegijaid aga vähe. Paluge siis lõikuse Issandat, et ta saadaks töötegijaid välja oma lõikusele!“

Küsimusi esitas Liina Raju

Jumalateenistused

14. mai kell 10 emadepäev.
kell 12 perejumalateenistus.
21. mai kell 10 leeripüha.
25. mai kell 10 taevaminemispüha.
26. mai kell 10 juubelikongressi lühike jumalateenistus armulauaga.
27. mai kell 10 juubelikongressi pidulik jumalateenistus.
28. mai kell 10.
4. juuni kell 10 nelipüha
5. juuni kell 10 teine nelipüha.
11. juuni kell 10 kolmainupüha.
18. juuni kell 10 jumalateenistus kirikus.
kell 12 surnuaiapäha Võru tänaval Pauluse surnuaias.
- Jumalateenistuste ajal on lastele avatud kaks mängutuba: üks beebidele, teine koolieelikutele.
- Ülekanded jumalateenistusest on Pereraadios ja Youtube keskkonnas.

Pühapäevakool

Tunnid laupäeviti kell 11.00:

- 2–4 aastased (Kirsika Berit Reino)
5–6 aastased (Aino-Liisa Petolai)
I–II klass (Riina Vajakas
ja Annelly Tubin)
III–V klass (Anu Seppa
ja Auli Marta Humal)
VI–VIII klass (Katrin Luhamets)

Kell 12.30 kunstiring (Liive Koppel).
Õppeaasta viimane tund on 13. mail. Perejumalateenistuse järel saavad pühapäevakoolilapsed tunnistused ja kolm lõpetajat lõputunnistuse. Pühapäevakooli uus hooaeg algab 24. septembril perejumalateenistusega ja esimene tund on 30. septembril.

Koguduse elu nädala sees

- Piiblitunnid jätkuvad sügisel.
Viimane piiblitund on kolmapäeval, 10. mail kell 17.00 krüptis.
- Taize palvused – neljapäeviti 17.30.
- Uus leerikool algab 26. juunil kl 18. Tunnid on esmaspäeviti ja kolmapäeviti kell 18.00–19.30. Leeripüha on 30. juulil 2017. a. kell 10.
- Piibliringid:
P. 7. mai kell 11.45 (Merike)
E. 8. mai kell 17.00 (Liive)
P. 14. mai kell 11.45 (Juta)
R. 19. mai kell 18.00 (Aino)
E. 15. mai kell 17.00 (Liive)
P. 21. mai kell 11.45 (Merike)
E. 22. mai kell 17.00 (Liive)
E. 25. mai kell 17.00 (Liive)
P. 4. juuni kell 11.45 (Merike)
E. 5. juuni kell 17.00 (Liive)
P. 18. juuni kell 11.45 (Merike)

Kantselei avatud E-L 10-14, P 9-10, tel 7 420 258; tartu.pauluse@eelk.ee

Liikmeannetusi saab teha koguduse kantseleis või pangäulekandega. Saaja: EELK Tartu Pauluse kogudus A/a EE282200221005105336. Summa on annetaja otsustada.

Kirik ja kolumbaarium on avatud E-R 10-17, L 10-14, P 9-12.

Raamatupood on avatud E-R 10-18, L 10-14 ja P 11.30-12.00.

Supiköök E-R 11-13 ja L 10-12:30.

Surnuaiapäha

Alates käesolevast aastast on Pauluse surnuaiapäha juuni kolmandal pühapäeval kell 12, tänavu 18. juunil.

Kontserdid

N. 11. mail kell 19 Tartu ülikooli gregooriuse laulu kursuse lauljate ja nende juhendaja Lilian Langsepa kontsert. Orelil Elke Unt.

L. 13. mail kell 17 EStudio noortekoorigi ja Tartu Üliõpilassalgakoori kontsert. Piletid 5/3€.

N. 25. mail kell 19 Põhjamaade sümfooniaorkestri kontsert "Erilise na sündinud". Solist: Guy Braunstein (viul, Iisrael). Dirigent: Anu Tali. Kavas: Tšaikovski Pas de deux balletist „Luiked järve“ (arr. Guy Braunstein), Brahms Viulukontsert, Rahmaninov Sümfoonia nr 2. Piletid 20/15€ Piletimaailmas ja Piletilevis.

L. 10. juunil kell 17 Lucas Groen'i meistrklassi kontsert.

L. 1. juulil kell 17 Timo Lige perekontsert.

Koguduse noored

Noorteõhtud – reedeti kell 19.

Noorte jumalateenistus on Maarja koguduse majas (Õpetaja 5) reedel, 12. aprillil 19:30.

Kiriku noortepäevad (JäPe) on sel korral 6.–9. juulil 2017 Pilistveres. Festivali teema on „Omanäoline“.

Uus piibliring

23. aprillil alustas Merike Vingeli eestvõttel tegevust uus piibliring, mis koguneb üle nädala pühapäeviti pärast jumalateenistust kiriku tiibhoone teise korruse seminariruumis. Lisaks pühakirja uurimisele palvetatakse koos ja kindlasti lauldakse ka vaimulikke laule. Juba esimesel kohtumisel nimetati endid „laulvaks piibliringiks“. Piibliringi on aga oodatud kõik huvilised lauluoskusest sõltumata ning seda juba täna, 7. mail.